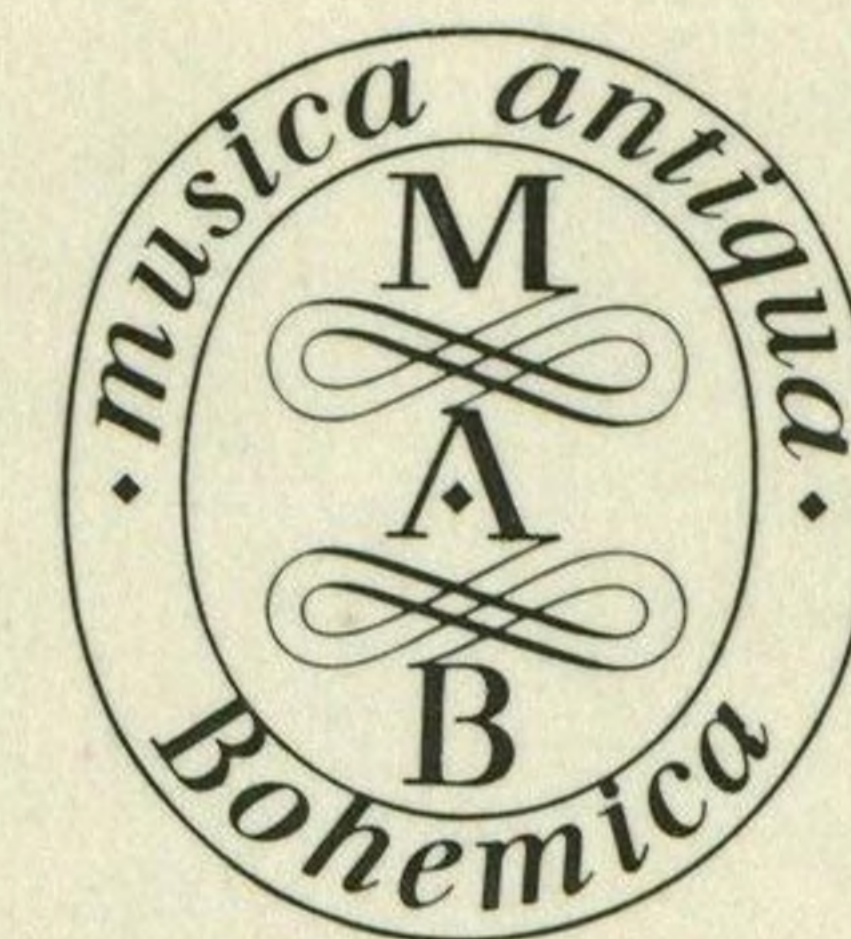

František Vincenc Krommer - Kramář Jan Zach, Josef Fiala

OBOE CONCERTOS

Dřevěný dechový nástroj, který se zrodil — ze stáletých předchůdců! — v polovině 17. století ve Francii, kde mu hudebníci dali označení „vysoké dřevo“ (hautbois), záhy pronikl do orchestrů celé Evropy. Jeho průrazný a přitom tvárný tón se hodil jak do chrámových a divadelních prostor, tak do zámeckých zahrad i do vojenských kapel. Už skladatelé generace A. Vivaldiho, J. S. Bacha a G. F. Händla mu věnovali závažné sólistické a koncertantní úkoly. Řadu cenných koncertů napsali pro hoboje — tehdy vybavený pouze dvěma klapkami! — také čeští skladatelé doby hudebního klasicismu.

JAN ZACH (1699—1773) se s Prahou rozešel poté, co se marně ucházel o místo varhaníka metropolitního chrámu sv. Víta (1737). V roce 1745 byl — už jako proslulý autor sinfonii, koncertů i chrámové hudby — povolán do čela kapely mohučského kurfiřta. Pro blíže neznámé konflikty byl později sesazen a 1756 dokonce propuštěn. Zbytek života strávil v neklidném putování Německem a rakouskými zeměmi, přičemž se živil příležitostnou výukou a zvláště prováděním a prodejem svých skladeb. V archivu knížat Thurn-Taxisů v Regensburgu zůstala na jeho pobyt upomínka v podobě několika autografů, a to včetně Koncertu B dur pro hoboje a orchestr. Jeho orchestrální part má homofonní sazbu ranného klasicismu, již dominuje melodická linka horních hlasů. Part sólového nástroje má v 1. a 2. větě takřka barokně bohatou ornamentiku. Velké intervalové skoky v tematice 3. věty jsou pro Zacha neméně charakteristické.

Hoboista a gambista JOSEF FIALA (1748—1816) ztratil tři roky života v pražském vězení, kam byl v roce 1771 odsouzen za předchozí útek z poddanství hr. Netolického do Bavor. Po odbytí trestu odešel do Wallersteinu, pak do Mnichova a 1778—85 působil v Salcburku. Do té míry se spřátelil s W. A. Mozartem, že ho pak následoval i do Vídně. Nějaký čas působil v Petrohradě, znovu se jako gambista koncertně představil v Praze a dožil jako knížecký hudebník v Donaueschingen. Jeho skladatelský význam je objeven až v posledních desetiletích, kdy jsou oceňovány zvláště jeho koncerty a komorní skladby. Koncert B dur pro hoboje a orchestr patří k jeho nejzdařilejším skladbám. Živé melodické nápady mu dávají výraz radostné pohody a na jeho rytmice je znát, že Fiala v mládí hodně hrával k tanci.

Syn hostinského z Kamenice u Třebíče FRANTIŠEK VINCENC KROMMER-KRAMÁŘ (1759—1831) udělal pozoruhodnou kariéru: přes vojenské a zámecké kapely v Uhrách se domohl služby u vídeňského dvora, korunovaně 1818 titulem dvorního skladatele. Silnou stránkou jeho rozsáhlé tvorby byl cit pro možnosti nástrojů, zvláště dechových (dechové partity a koncerty). Svůj první hobojoový koncert věnoval hobojistovi vídeňské dvorní kapely krajanovi J. Červenkoví, druhý — Koncert F dur op. 52 — složil v r. 1805. Je to klasické dílo svého druhu: melodika a diferencovaný výraz jsou v naprostém souladu s povahou nástroje a interpretovi je dána velká příležitost.

JIŘÍ KREJČÍ (1935) je odchovancem pražské konzervatoře. Cenné zkušenosti získal jako člen Pražského rozhlasového orchestru a sólový hráč Pražského komorního orchestru. Od roku 1977 je členem České nonety, komorního souboru České filharmonie, souborů Collegium musicum Pragense a Pražské dechové kvintety. Na desky nahrál hobojoové koncerty A. Vivaldiho, J. V. Stamice ad.

The member of the woodwind family that was born — as offspring of a line stretching centuries back — in mid-17th century, in France where musicians named it “the high wood” (*hautbois*), soon found its way into orchestras all around Europe. Its vigorous yet pliable sound was well suited for both church and theatre interiors, as well as for the parks and gardens of stately residences, and even for military bands. It was assigned major parts, as both solo and concertante instrument, already in the works of the generation of A. Vivaldi, J. S. Bach and G. F. Handel. A series of valuable concertos for oboe — at that time equipped with only two keys — was written by Czech composers of the classicist era.

JAN ZACH (1699—1773) left Prague after fruitless efforts to obtain the post of organist in the metropolitan church of St. Guy (1737). In 1745 — already as a famed author of sinfonias, concertos and church music — he was called to direct the Prince Elector's orchestra at Mainz. Subsequently, though, as a result of personal conflicts the nature of which is now obscure, he was demoted and eventually, in 1756, altogether dismissed. He spent the rest of his life on restless travels round various parts of Germany and Austria, earning a living as occasional musical tutor, and above all by producing and selling his own compositions. The Regensburg archives of the princely Thurn-Taxis family contain a memento of his stay in the form of several autograph scores, including that of the Concerto in B flat major for Oboe and Orchestra. Its orchestral part has the homophonic setting typical of early classicism, dominated by the melodic line of the upper parts. In the first and second movements the part of the solo instrument involves an ornamentation of almost baroque proportions. The great interval leaps in the subjects of the third movement are equally characteristic of Zach's music.

The oboe and gamba player JOSEF FIALA (1748—1816) lost three years of life in a Prague gaol, following a sentence in 1771 for having fled to Bavaria unlawfully leaving the service of Countess Netolitzki. After completing his term in prison he went to Wallerstein, then to Munich, and from 1778—85 he was active in Salzburg. He became so closely acquainted with Mozart that he subsequently followed the latter to Vienna. After that, he spent some time in St. Petersburg, made another concert appearance as gamba player in Prague, and ended his days as a musician at the princely court in Donaueschingen. His status as a composer has been really appraised only in recent decades, with special praise being reserved for his concertos and chamber pieces. The Concerto in B flat major for Oboe and Orchestra ranks among his most accomplished works. Its lively melodic invention results in an expression of joyful brightness, while its rhythm tells a lot about Fiala's early frequent practice of playing for dance.

The son of an inn-keeper at Kamenice near Třebíč, FRANTIŠEK VINCENC KROMMER-KRAMÁŘ (1759—1831) managed to carve out a remarkable career for himself: following a path that led from military and private bands in Hungary, he ended up serving at the imperial court in Vienna, eventually, from 1818, as the official court composer. His voluminous output had a strong point in Kramář's skill in assessing the potential of musical instruments, particularly the winds (cf. his wind partitas and concertos). He dedicated his first oboe concerto to the oboist of the Vienna court orchestra and his countryman, J. Červenka; his second, the Concerto in F major, Op. 52, was written in 1805. It is a classic of its kind, its melody and differentiated expression being in complete harmony with the nature of the instrument, and the whole piece offering a magnificent opportunity to the interpreter.

JIŘÍ KREJČÍ (b. 1935) obtained his musical training at the Prague Conservatory. He then accumulated valuable experience as a member of the Prague Radio Symphony Orchestra and soloist of the Prague Chamber Orchestra. Since 1977 he has been a member of the Czech Nonet (a chamber ensemble of the Czech Philharmonic), of the Collegium musicum Pragense, and the Prague Wind Quintet. To date, he has made a number of recordings of oboe concertos by A. Vivaldi, J. V. Stamice and others.

Das Holzblasinstrument, das — nach jahrhundertalten Vorgängern — Mitte des 17. Jahrhunderts in Frankreich zur Welt kam, wo es die Musiker als „hohes Holz“ (*hautbois*) bezeichneten, gelangte schnell in die Orchester ganz Europas. Sein durchdringender und

dabei formbarer Ton eignete sich sowohl für Kirchen und Theater, als auch für Schloßgärten und Militärkapellen. Schon Komponisten der Generation A. Vivaldis, J. S. Bachs und G. F. Händels vertrauten ihm wichtige solistische und konzertante Aufgaben an. Eine Reihe von wertvollen Konzerten schrieben für Oboe — damals nur mit zwei Klappen ausgestattet! — auch tschechische Komponisten aus der Zeit des Klassizismus in der Musik. JAN ZACH (1699—1773) verließ Prag, nachdem er sich vergeblich um die Stelle eines Organisten der St.-Veits-Metropolitankirche (1737) beworben hatte. Im Jahre 1745 wurde er — bereits als berühmter Autor von Sinfonien, Konzerten und Kirchenmusik — an die Spitze der Kapelle des Mainzer Kurfürsten berufen. Wegen nicht näher bekannten Konflikten wurde er später degradiert und 1756 sogar entlassen. Den Rest seines Lebens verbrachte er mit ruhelosem Wandern durch Deutschland und die österreichischen Länder, wobei er sich seinen Unterhalt mit gelegentlichem Unterricht und vor allem mit Aufführung und Verkauf seiner Kompositionen verdiente. Im Archiv der Fürsten Thurn und Taxis in Regensburg blieb ein Andenken an seinen Aufenthalt in Form von einigen Autographen, und zwar einschließlich des Konzerts B-dur für Oboe und Orchester. Sein Orchesterpart hat den homophonen Satz des frühen Klassizismus, in dem die melodische Linie der oberen Stimmen dominiert. Der Part des Soloinstruments hat im 1. und 2. Satz eine beinahe barocke reiche Ornamentik. Die großen Intervallsprünge in der Thematik des 3. Satzes sind für Zach nicht weniger charakteristisch.

Der Oboist und Gambist JOSEF FIALA (1748—1816) saß drei Jahre in Prag im Gefängnis, wozu er im Jahre 1771 wegen der Flucht aus der Leibeigenschaft der Gräfin Netolická nach Bayern verurteilt worden war. Nachdem er die Strafe verbüßt hatte, ging er nach Wallerstein, dann nach München und von 1778—85 wirkte er in Salzburg. Er freundete sich so mit W. A. Mozart an, daß er ihm dann auch nach Wien folgte. Eine Zeitlang wirkte er in Petersburg, stellte sich darauf wieder als Gambist in Prag vor und lebte dann bis zu seinem Tod als fürstlicher Musiker in Donaueschingen. Seine Bedeutung als Komponist wird erst in den letzten Jahrzehnten entdeckt, besonders geschätzt werden seine Konzerte und Kammerwerke. Das Konzert B-dur für Oboe und Orchester zählt zu seinen gelungensten Kompositionen. Frische melodische Einfälle verleihen ihm den Ausdruck heiteren Behagens, und an seiner Rhythmik ist zu erkennen, daß Fiala in seiner Jugend viel zum Tanz aufgespielt hat.

Der Sohn eines Gastwirtes aus Kamenice bei Třebíč FRANTIŠEK VINCENC KROMMER-KRAMÁŘ (1759—1831) machte bemerkenswerte Karriere: über Militär- und Schloßkapellen in Ungarn gelangte er in den Dienst beim Wiener Hof, der im Jahre 1818 mit dem Titel eines Hofkomponisten gekrönt wurde. Die starke Seite seines umfangreichen Schaffens war das Sinn für die Möglichkeiten insbesondere der Blasinstrumente (Bläserpartiten und -konzerte). Sein erstes Oboenkonzert widmete er dem Oboisten der Wiener Hofkapelle, seinem Landsmann J. Červenka, das zweite — Konzert F-dur op. 52 — komponierte er im Jahre 1805. Es ist ein klassisches Werk seiner Art: Melodik und differenzierter Ausdruck stehen in vollem Einklang mit dem Charakter des Instrumentes, und dem Interpreten wird eine große Gelegenheit geboten.

JIŘÍ KREJČÍ (1935) ist Absolvent des Prager Konservatoriums. Wertvolle Erfahrungen erwarb er als Mitglied des Prager Rundfunkorchesters und Solist des Prager Kammerorchesters. Seit 1977 ist er Mitglied des Tschechischen Nonetts, eines Kammerensembles der Tschechischen Philharmonie, und der Ensembles Collegium musicum Pragense und Prager Bläserquintett. Auf Schallplatten spielte er die Oboenkonzerte von A. Vivaldi, J. V. Stamice u.a. ein.

L'instrument à vent en bois, né — d'ancêtres centenaires! — dans la moitié du 17e siècle en France, où les musiciens l'appelèrent «hautbois», pénètre bientôt dans les orchestres de l'Europe tout entière. Le son frappant et, à la fois, plastique du hautbois convenait aussi bien aux espaces d'églises et de théâtres qu'aux jardins de châteaux et aux musiques militaires. Déjà les compositeurs de la génération de A. Vivaldi, J. S. Bach et G. F. Haendel lui confiaient des tâches importantes de solo et concertantes. Une série de concertos de valeur fut écrite pour hautbois — équipé alors seulement de deux pistons! — également par des compositeurs tchèques de l'époque du classicisme musical.

JAN ZACH (1699—1773) quitta Prague après avoir sollicité en vain le poste d'organiste de l'église métropolitaine Saint Guy (1737). En 1745, il fut appelé — déjà comme auteur renommé de sinfonias, de concertos et de musique sacrée — à la tête de la chapelle de l'électeur de Mayence. Pour des conflits dont on ne connaît pas la substance, il fut destitué plus tard et, en 1756, même licencié. Il passa le reste de sa vie en voyages inquiets en Allemagne et en Autriche, subsistant par des leçons occasionnelles et, surtout, par l'exécution et la vente de ses compositions. Les archives des princes Thurn-Taxis à Ratisbonne gardent un souvenir de son séjour sous forme de plusieurs autographes, y compris le Concerto en si bémol majeur pour hautbois et orchestre. Sa partie orchestrale a une facture homophone de classicisme primitif, dominée par la ligne mélodique des voix supérieures. Dans les 1er et 2e mouvements, la partie de l'instrument solo a des ornements riches, presque baroques. Et c'est aussi dans les grands sauts d'intervalles des thèmes du 3e mouvement que consiste un des traits caractéristiques de Zach.

JOSEF FIALA (1748—1816), joueur de hautbois et de gambe, perdit trois années de sa vie dans la prison de Prague où il fut condamné en 1771 pour s'être enfui en Bavière de la servitude chez la comtesse de Netolice. Après avoir purgé sa peine, il partit pour Wallerstein, ensuite pour Munich et, de 1778 à 85, il séjourna à Salzbourg. Fortement lié à W. A. Mozart, il le suivit plus tard aussi à Vienne. Pendant un certain temps, il vécut à Pétersbourg, se présenta de nouveau comme joueur de gambe aux concerts à Prague et finit ses jours comme musicien princier à Donaueschingen. Son importance de compositeur a été découverte seulement dans les dernières décennies où l'on apprécie surtout ses concertos et ses compositions de chambre. Le Concerto en si bémol majeur pour hautbois et orchestre se range parmi ses compositions les plus réussies. Ses inventions mélodiques pleines de vie lui donnent une expression d'harmonie joyeuse et son rythme témoin que, dans sa jeunesse, Fiala jouait souvent pour la danse.

FRANTIŠEK VINCENC KROMMER-KRAMÁŘ (1759—1831), fils d'un aubergiste à Kamenice près de Třebíč, fit une carrière remarquable: après avoir joué à des chapelles militaires et de châteaux en Hongrie, il trouva un poste auprès de la cour à Vienne, couronné, en 1818, par le titre de compositeur de la cour. Sa vaste création se distinguait par un sentiment pour les possibilités des instruments, surtout de ceux à vent (partitas et concertos à vent). Il dédia son premier concerto pour hautbois à son compatriote J. Červenka, hautboïste de la chapelle de la cour à Vienne. L'autre, le Concerto en fa majeur, op. 52, créé en 1805, est une œuvre classique de caractère particulier: sa mélodie et son expression différenciée sont absolument conformes au caractère de l'instrument et l'interprète se voit donner ici une grande occasion.

JIŘÍ KREJČÍ (1935), ayant fait ses études au Conservatoire de Prague, acquit des expériences de valeur comme membre de l'Orchestre de la Radio Prague et comme soliste de l'Orchestre de chambre de Prague. Depuis 1977, il est membre du Nonetto tchèque, ensemble de chambre de la Philharmonie tchèque, ainsi que de l'ensemble Collegium musicum Pragense et du Quintette à vent de Prague. Il a enregistré sur disques des concertos pour hautbois de A. Vivaldi, J. V. Stamice et autres.

Jiří Krejčí

FIALA — KROMMER-KRAMÁŘ — ZACH

Koncerty pro hoboje / Oboe Concertos

1. strana / side 1

JOSEF FIALA

Koncert B dur pro hoboje a orchestr 17:17

Concerto in B flat major for Oboe and Orchestra
I. Allegro assai 8:19
II. Adagio 4:42
III. Rondo 4:16

FRANTIŠEK VINCENC KROMMER-KRAMÁŘ
Koncert F dur pro hoboje a orchestr, op. 52 22:29
Concerto in F major for Oboe and Orchestra, Op. 52
I. Allegro 9:23

2. strana / side 2

II. Adagio. Poco più mosso 7:41
III. Rondo. Più mosso 5:25

JAN ZACH

Koncert B dur pro hoboje a orchestr 14:53
Concerto in B flat major for Oboe and Orchestra

I. Tempo giusto 7:25
II. Larghetto 4:11
III. Presto 3:17

JIŘÍ KREJČÍ — hoboje / oboe
Pražský komorní orchestr / Prague Chamber Orchestra
Řídí / Conductor František Vajnar

Hudební režie / Recording director Zdeněk Zahradník
Zvuková režie / Recording engineer Martin Kusák
Nahráno 29. října 1985 (Zach), 1.—2. listopadu 1985 (Kramář) a 1. ledna 1986 (Fiala) ve studiu pražského Domu umělců
Recorded at the Supraphon studio at the House of Artists, Prague, on 29 October, 1985 (Zach), from 1 to 2 November, 1985 (Krommer-Kramář) and on 1 January, 1986 (Fiala)
Odpovědná redaktorka / Editor Jana Směkalová

Front cover photo © Alexander Paul 1986
Back cover photo © Pavel Horník 1986
Cover design © Zuzana Kovářová 1986
Sleeve-note © Tomislav Volek 1986
Translation © Jiří Kasl, Hildegarda Kupečková, Hana Tomková 1986
Cover editor Dana Melanová
Printed by Severografia Děčín

Франтишек Винценц Кроммер-Крамарж
Ян Зах
Йозеф Фиала
КОНЦЕРТЫ ДЛЯ ГОБОЯ
Иржи Крейчи — гобой
Пражский камерный оркестр
Дирижер: Франтишек Вайнар

MADE IN CZECHOSLOVAKIA
EXPORTER ARMA-PRAGUE